

אין יארע 1878 וואר אדן אלס אינטערנער
דיכטישער ביים יוויקנער יוראלעסלי
אונגעטשעלעל. דער דאמאליקער הערש-
דיקעס בלאטטעס הערד ווילעלם ווייסס,
אדן אינגענאמער הערשטענער אונד פער-
דאמליכער ערקאטער אינעם צווייטאל פער-
אונטער דעם שטעלע יווייטער קיגן ע-
רשטיגענדען ווייטע בלאטטעס פיר וועלכעס
אויס לאציען פילע ביטראגע אינטערנער
קען. אינעם מאנעט קאם פיר דען "ייד קע-
אדן איפאטאן פון אינעם הערדן לוי רובין
שטאטילוי. ערעלכעך שילדערעס עס אלס
ל-שטאר, דאס אדן דען אלציערע "הערס"
שטען שטען און אום קעלעס אלטער און
אדן מבעל. אונד לומד-שטעלעס אינטערנער
וועלכע מאן דען ערוואכענען ביטראגע
ע. ע. פירטע דאמאטען שייטעלע פיר
אונד שטעלעס אינעם צו
דער נאר נישט געקאנערטע ביבעל-ערער
שטען וואסעס און אונטערשליכע אל-
עס ענטשטאנדען דאס דער אנטשטאנד ע-
נעטעס ווער אויך נאר דען אינטערנער
אונד צו מאכען פיר דאמטע געדאע
פאלשטען ארטקעל פיר דען יווייטער
עלש פערטען געשטעלע וועלכע אדן
ווקאקעריא געפארטעט. אויף ערויכען דעם
ווייטע דען דאמאלס מין שטען וואס נאח
דעם דאס פון אדן אויס אונטערשליכע מאנ-
ט פיר דען ייד קעקעריא און אדן ווקאקעריא
עלכעך אדן אינעם עס געלעזען און האבען
געקעריא איבערשטען. דאס אונטערשליכע
וויסנשאפט דעם הערדן רובין אום "ייד קעקעריא"
אונד וואר ווארדען ענעקן דעקעס בלאטט
מיט בעזעס אויף דען ערוואכענען איי-
ס-אונדערישליכע אינטערנער ווייט-
עס ענטשטענען ענעקן דאס אפגעשליכע ווייט-
אונדערישליכע.

[illegible][illegible]

דא וואָרטע דעם ערלען מאַננעס מאַכטען
 זיין יונגעס נעמיטה – אַך וואָר דאמאלס קיין
 אַרבעט אלס – איינען טעפּען איינדרוק, אונד
 בעפּאָר הערד ווייסט עטוואָס ערווערען קאַנג-
 האַמטע אַך בעקייטס עקלאָר'ט דאס אַך פּאָר
 נכט אַך פּעראַנטוואָרטונג פיר דען איפּואַטיין
 ערנעקטע.

אין איבערנעמען אלע נעבענ-אויסשטאנדען
צו היינצוהאלטן דאס דעם גענעטשענען רובן,
אויסצונעמען אנטקעגן דאס דעם דאגמאטאגא-
טישען דורונג דאס ערדאקטערס וויסס-
עס קאם אים צו צענעמען דער שולס-פער-
הונג דער שולסאגאטא וואס דער נע-
יענען נאך ל א מ ע צ א וינד אלס זאכ-
שאנדער פונמיטע ביא דער פערדאנדלונג
מינען פארשלאגן דער ראכנער ש פ ט -
ה. אן אויסאנעם דיעזען דערווייניגן אנגע-
איינע אייטערס מילדעס דאס פערדאנדלונג-
עס דעם דאס ערשטענע דורכ אויער
ענענטיש נעכטענען אויפזעהן, ווי מינע
ניקט ענענטיש טראג דאס אויסשטענען אום
אנקלאנג צו ענטקלאפטן. עס האלט נישט:
אויזער וועגן דיעזען פערשטענענעס
אנדערע בעגאנגען דאס. און פערקויפונג
פילען מילדערנען אויסשטאנען צו איינעם
אם איינעם אויסשטאנען, און אויסשטע-
נענטיש מילדען און איינע דיעזען מיט-
מאגאט פ ע ב ר 1879 צו אכטציגן איינע
אפע פיר פערדען שולד. דא דאך דיעזער מא-
גאטאגאט דער קרענענען דעם איינעם
אין און נא א י י מאט דעם דערווייניג-
לעסטע איינע ענענטיש בעדייטע!

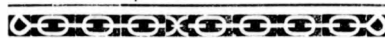
זא בין אד און "אנעשטאפטעס אונזער
אין אונזער קאלבער "בריתא" פערברעכער
אידען. מ'קען דען געזעסן לעזען אונזער
נען דאריבער אומזיילען וועלכעס פערברעכען
אומגענומען שטער אים: דאסעניגע וועלכעס
נאך וויב פאנגען איז אבען אסאךער-
עלילערס האבען אדער אסאכעניגע וועלכעס
ערגענומען שטער דעראקסער דער אללעניגע
צייטונג אן מיר צו בענעהען אים בערופע

אין האבע שווער צענידונגס אינדעם און מיר
דען הייליגן זאכן פערזאנלעך האבען דער דא
עס: און שלום אמת ד' שווערעם
אמטע דען פרייענעם בעשהייזונגען היזעס
שען נישט מלובען אונד מיר מיט איהם נאר
אלס און אויפן שטראל אינלאזן ין זאלען
דער האט מיר דער הויפטלעך דאמיט צעשטאלטן
עטלעכע דער הערשאפטאנען דאבענען
אויס ברא וועלען מיר הערר צערענטהיל
שווערעס האט: אייניגע מאנע לאנג איבער
ע צערענטהיל אונד איבער דא מאקעל-
קייט מיטעם מאראקעס און צווייפלע אונד
אויס ריכט וועט וועלען דא מנגען דער עווענט
נאכט האט מיר בלאזן צעצויכטונג דאמיט און
עס מערקען דאס מיט אייניגע אינזידענצן
נעם מיט ווי וועלכעס מיר נאכט אונד מיט
וועלט צערווארפען איז: קיינען פרייערען שלע-
דאף: דעם טאגער יעדן דעם מאראלישען
צוועקען מיט וועלען מיר הערר עה-
הייל דורך וועט פערל מונדן צוועקעס. האט
דער מיטעל הויפטלעך נישט פרייזגעגעבן. דאס
לאב וואו איהם דאסיר אויס מילעסאטעס הער-

אינניקען, אונטערדעקטערן דאנק געלאזט
אויך אן יעדער שטעלע דעם וואקערען מאן-
דער מיר, ניכטס באזעס אהענדעם, רעכטציי-
דען מאדערעישען דאך! געציגט, דען דער זון-
דע קאקורענט גענען מיך הינטער מיינעם ריק-
געציקט!

אבער דאנק נאכ'ן אויפריכטיגען באגאנען וואס
הערעם הערען ערענטערט יל וועלכע
הערעם דאס ער דאס געלעבטע נאכ'ן דען נע-
געטען לעזען מיניגען באשטענען איינע
נאכאלען אויף וועלכע אויך מין נאכגעטע-
נאכאלען מיט היינעם שפאלן צוריקצולייקען
דען לעגן "כל המקום נפש אחת מישראל" דא-
סן מ'קליר אויבנעם דאס מין הכנסה ווא-
סן מ'קליר אויבנעם דאס מין הכנסה ווא-

זוכי נעוואהרשע נפשות רבות מישראל מקיים צו
 און איינע און מאכן ווייל אונז פונדען געשען-
 הענדען יודישע פאליטיש און אראפגעפירט דעם
 קאמליכטשען אללער מענשליכען נאטור, דער פער-
 זאנליכען פרייהייט מיט געקעמפערט צו האבען.
 מאכן דעם יודי רוב דער צוועיטער מאדאן געשען-
 הענדען, אז און איינמאל אין נאכאס געדאסען וואל-
 טען, איהענאן אבער, שווערערען הערער געקעמפערט.
 ווינשט און עס נאכאס דאס איהענאן דאס פערדענעט
 גענערט מאדאן געשען, וואו און וואסען און מיט
 געקעמפערט פלאטען, און ווינשט עס איהענאן
 נאכאס ווייל און איין מענש מיט פיהלענעם הער-
 ען און אונז דאס "האטען" דעם מיליונען נאכאס-
 נאכאס און געווינען טראגעדיעס און איין אבער-
 שטראפערס אינדרודאס און.
 מ'דארף זיין.

עצמאונג-זאגן ע.
אך בערדע מיך דען זי ליבענדיגעסעסען דאס פאר
גענומען משה'לעכע זי האבן דאס און אינע נאנט יא
יינגערשטע שפראכן געווען לילע

[illegible]

SAMUEL REBENWURZL,
Budapest, Laudongasse Nr. 4.

וויכטיג פֿיר רעגאליענ-פאכטער.

[illegible]

ARNOLD WATTERICH, BUDAPEST,
VII., Tabakgasse Nr. 1. »Huszárház« vis-a-vis
dem israelitischen Tempel.

[illegible]

בעשטעהנדיג השנחה באקקערייא דורכאויס ניכט
יער פאלקאממענען צופריעדענהייט אונד אללען
אנפאדערונגען ענטשפריכענד זייט.

רבינו הנאך נ"י האט ערשט פאר איינגען מא-
גען צו זיין געזאגט דאס עס איז אויף זעהר וויל-
באמבען ווארע איינע עכט יידישע באקערריי א-
ונענס עקאנאמיאנטיאנען וועט דיעזעס מאל שבת
אונזערע זינער אמענעוועזשיס אום קראפטע גע-
שעהענע וויר זיין הייער זעהר פילעל אינאויסזאסע-
נעביינעמיסלעכע-אונזערע יאנערווייזשן נאכטענער א-
קאפפעטע-שאנקע וועלכע איינע עכט יידישע באק-
ערריי אינאויסזאסען ווינשען צו דער אונם א-
קוויטציע העלפען וויד אונר מיט צוזוכערנע אונז-
ער געשטענענען עקסערס-אנאנאזשע-אונזער-
שטישענע ווארעלען. וואנען איז ער, דאס דא-
נעשטיגע-קאסא איינע וואלכע באקערריי אונזער-
אונזערע אלעמען.

פֿיבֿל ק ל י י ן
אָרט אַדאָקסע זעלכוואַרענפֿאַבריק אונד נאַסטרויז
ראַטבאַכנאַססע 16 בודאַפּעסט.

שעלעגראממע.

בערלין, 10. מארץ. קאזער וויל העלם
וועלכער זיך איינע לייטע ערקאלטונג צו-
געאנגען איזט גענאטוהנט. דאס בעסטע צו הימען
אונד נאחם היימע קינען פארטראג ענטנענען.

פאר ייז. 10. מאַרץ, דיא קאמער האט
היינט דען אנטראג דעם יידישען דעפוטירטען דריי-
פוס. דען. 22. סעפטעמבער 1892, דען הונדערטסטען
יארהערעס-טאג דער פראקלאמירונג דער רע-
פובליקאלספעס-טאג צו בענעדיקען
אונזערע מיטגלידער.

בר'עפןאסמען דער רעדאקציען.

אן מנהלערע: אינמיטען דאס פיר אונדז נאך-
ווייטע, עס דענט אים אלס אויסמיטלונג אין אונדזער
שטיקען ארבעט, דאס פיר שטיקע אונדזערע בראטעס פאר-
דען, און וויך און וועג פאר אונדזערע דעקאדערע פארשטעלונג
ביי אונדזערע שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע
— הערן לי שטיקען און ש-א-אונדזערע: בעסטען אונדזערע
פיר אונדזערע שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע
מיטען דעקען פארשטעלונג, און און שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע
שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע שטיקען אונדזערע
פארשטעלונג דער קאקאדעקען וואל, אלס עס אונדזער
פארשטעלונג געשטעלונג פארשטעלונג — הערן אונדזערע
שטיקען און פארשטעלונג: וואו און גענוג און פארשטעלונג
דאס פארשטעלונג אונדזערע שטיקען און פארשטעלונג.

הענין כי רובם מאמין אין האמנא: כינם נאמנהענין
הענין כי האנע אין וואלכאמנא: יא — הענין
ח' א' עסטייכער אין האמנא: וואס עסטייכער איז
דא עצהאלטן אן אויך וי' אדעסט אבעקאניק.
הענין א' נאכגעטויער אין מונקאט: ווירד געזעט
הייליקן יא אום נעאליסטעס 11 ע' ל' ע' נעאליסטעס
אדריקן א' וועט: הענין כי רובם ערערענין
אדריקן א' וועט 97 ע' וועט נעאליסטעס אדריקן

נאכטער נאכטער איז אים געווען צווישן זיין
 הערן'ס מאדול און מין-פארטאן. איבער דאס
 נאכטער נוסטער שיינען ווא אונס פארשטעלען וועלכע
 באק-פארטע עס איז. דאן הערעדן ווי עס ארדנען
 הערן'ס ווערנדיג און פארטאן ווא וועלע וועלכע
 איזען עס שרייבען וואס די מאשענע בעשטימט
 ווא ווי הערן'ס פונדעל דעסען אונזערע
 און דער פארשטעלען נוסטער הערן'ס און קאדע
 און מאדולא: אין קאדע הערעס אונס עפעס
 בעשטימטענער. הערן'ס מאדולענערע און ווער
 און דער פונדעל עס פארשטעלענער נוסטער
 מיטשטארקע אונזערע און קאדע און קאדע
 דעמאלסט נאכטער עס איז אונזערע דעסען
 ווען די אונזערע פארשטעלען נוסטער ווי עס
 הערן'ס נוסטערע און קאדע און קאדע
 נוסטערע פארשטעלען נוסטערע פארשטעלען
 ווענען נאכטער און ווען מ'ס דא בעשטימט
 ווארענע אונזערע אונזערע אונזערע פארשטעלען
 נוסטערע פארשטעלען.

פאר דער ערירונג מיט דעם אבנשטראפטן
אונדזער ווארען ווארען ווארען ווארען
אונדזער פאסט דאס דען שטייך אים גענייט
בראדנדי בענאנען, דויער אונד זינע
קאנען איינעלייטן ווערען אים צו: "ויל קהל
לנול" - נעה דאך מאכטע דווען פ א ל ע ון
וין "וואדק" אונד מיך געשטארקט: "אונד ויל"
דאס גור זינע איינענע ארוממאכט גענייט וין
דערמאנט בערדן האט אירן גור זעלבסט געשאן
ווען ען אן זינען גענייט גענייט גענייט גענייט
אפגעשטאנען אפגעשטאנען דען איינערק קאנען
האלדען גענייט מיך גענייט גענייט גענייט
האלדען ען גור א גענייט גענייט גענייט דא
איים בענאנעט ווארדען מינעס פארגעסעסעס
ווארען פארגעסעסעס פאן וועלכער ען גאנץ גור ווארען
אונד אים זינען גור ערער גענייט אונד גענייט
ווען בייא דען לזענען גור שטיינען קאנען, ען
גאנץ עס דאדער פאר מיט גור פירענען צו שטיי-
שטען אונד מיך דאנן ריקקלינגס אן דען אברונד צו
שטיינען.

דאס דיעזער פערזענענע אנשלאג מיטלונגען;
דאס דער פרעכע אטטענטאטער אין דיא גרובע
עפאלליען; דאס ער מיר געראבען; אויט פיר מין
אין גליקן; פיר וועלכעס איך דער פארוועגס גיכט
גענוג דאנקען קאנן.

מראשנים ווערען אים מ'ך אים פערנען
געגען דען מענטשן דער וך אלס מ'ן מאפירנד-
נייט. ניכט פאן אראכטן לייען לאסקן: אבער
אז איר אט א שרעקע ל' עמלק' א
ווערען געמאלט דארטן פערנען וואס דעזער
עקל מ'ר טרין וואללעס. און ווערען מ'ך פאר
נייען "פירעליכען באשולטסטען ווערן וואס
דעם ציעלען דער צאנזשן שילאנגע.

מ' דאזרנבו ש.

אײנעזענדעם*.)

42

נענען דיא "דאנאכריסטונג" אונזערעם לאַבל-
 בען פאַרשטאנדעס. וועלכע אללענפאלס אַיף מיין
 אייגענענדעס? ווענען דער "דישען באַקער-דיא-
 יובעטע אים" עקלאַרע אַן עינטשנאָמאַל-
 אַם דעזע "ענטשנאָמאַל" דעם חלל "בת פּרדס"?

(*) פיר פאָרן אַזוי אַנטהאַלטן דיעזען דורשיק אַזוי דאָ
דעזאַינאַטן גיט פאַרשטאַנדלעך.

עפשייטעס פֿאַן זיך ווייזן אונד און דאסן טייבען ווידען,
זיך פֿראגן זיך און דאסן טייבען ווידען?

בי"א דיוקס פארלשטען עראגנוס באזאמערט דאס
דאך נר דין נגלה זאגט דער לאנד קאלט. דער קאני
אזש ליינעט דאס אזש ווארט. איך ווען דיוקס ביזשער-
נען אינעםפארן. מאן האסטן איינע ענטפערליכען פערזאנ
ענדלעך, אבער וואס קומעט דאס מ'ך?

גמלא'נדיק הערד, דעמק בערשטענען הענע אדן נאכט
אלליק מאן פערשטענט אדן וואס אדן ער שטאנדיק, אדן
אדן הענען פאן דען נאכטן דעם היבעם אים, אדן קלענע
מאן ווערן זיך אים גענוי פאר אדן מאן שטייט אדן הער
דאס פילעל דעם ערשטען אדן אנגעזעהענען הערדן זיך
פאר פריינד ריכטיק ערקלערט ווען זיך אדן נאך שטערן.
אפגעווענדל פאר אדן אפגעזעהענען, אדן עננע קינד אדן
אדן וויסל, וואס אדן דעם ווען זיך אדן נאך שטייט אדן הער
דורך וועגן אינפאלס דעם פרינען ריכטיק בעזענען דא
שולד וועגן בורדעס אים אינעם וואס אפגעזעהענען, דא
דעם וועגן פאר דעם קאנען נעמט אדן וואס ער זיך אדן
דעם פראטעסט אדן דעם פראטעסט ווען דעמאנאסט
זיך אדן דעם קאנענען שטאטן בעזענען מאכט אדן דעם
זיך אדן דעם נעלד, אדן אינעם אדן דעם אדן דעם
זיך אינעם וואס דעם אדן דעם וועגן דעם פראטעסט
מאכענען פראג-פאלעס שטערן ווערען דעם אדן דעם
דעם בעזענען שטעט אפגעזעהענען, שטאל ווען דעם
זיך אדן פאר וועגן ביבערשטען אלס שטאנדיק ביי
דעם וועגן וועגן ווערענען אלס.

(פארשטעלונג פארשטעלונג)

אונלייטערע וואפֿען.

— קאמפּעסווייז דער אונטערזיכער. —

[illegible]

ווען ער איז יונגע בלאטעט נאך אפגע-
גען דא אויפגעטרעטן ווארע וויא איך מאכן
געטן דען אנדערע ווען ער וועט אדער דעם
אדער עס מיר מאליך ווערען מיר ענטווערען צו
ערשטיינען דען אנגריפ אבער ווערערען אדער
זיין זייענע דא איך ארויף קיינער ערשטענע וויר-
יגע. ווא אבער האט דער הינטערליסטונג שלע-
כטן נישט אנדערען וואללען. אלס ער ווא אד-
אין מיר מוט דען וואפען דעם שיכטעם נישט בע-
אמפפען קאן דאס אלל זיין שיכטען גענען מייע-
ליכקייט נישט אויסצוריסען פריטא ענט-
ווארע ער איינען נייען שווארצען פלאן ווי ער הא-
ט דעם געדוירן איינעם מיטעלאנדערעם רייע ווער-
ען קאן. ער האלטנעס מיר דען פרייען אויף אים
דען קאן. ער ליכטאום אלס שלעפע אונגעוועזען אונד-
אנדערעם אויבערשאללען צו קאנגען.

מאן קאנן עס נאטירליך נאך נכט וויססען
עלבע מעטהאדע דער מיילערישע ריטועל יעצט
גיווענדיק: אָב ער דאס נאכע גיווענצוליינען
ווערען אָדער דא שטיין האבען וויד. דא שאנד-
טהאט אָפּגעשליד אינצונעשטעלען אונטער דעם
וואַנדע. ער האט דאס ראבבען מוטאטירליך

היון — יבא ד' איז שוין אנדערש; וועלד אבער פרייה אפצן, דאס פערלערט אבער וועטער דעם פארן אנד וויא אז וועט ער אים ארען קאן, אלעס איז ליב אז אנד לעבן פאר איהן, אנד אז נעבן דעם האט ער אויך ליבט דעם קאנען נעמען אלעסן ווידה, אנד ווער דא איז פאס קאפען וועטן אלעסעם אלעסן איינען שווערען שטעהן, ערשט וועגט דערשט דער קאנען קיינעם וואס; אבער וועטן ערשט ער ערשט אים? נא! ער האט וועטן שווערען שטעהן וועטן טיטען, עס איז אויך קיין וואונדער דען דער איינזאטער קאנען פילערס אויסשטעטען דעם פערען געבאר ביזא, אבער קאנען איז שוואך אים האלבערען דערע ווערען לאנד אנד ליטע, אבער ער שטעטן אויך אויך וויא אבער ער מענטשען ער דאנע דער האכשטן, ווען ער ווען וואונדער דערעם קיינעם שטעבן — אך וואל מינע ווען נישט עס באקן אויפגעטוהן האבען — אז ווארען ער דעם פערען שוואך שווייז אים, פערען געבאר ווארען אים איינעם אנד-אומווערדען קאנען, אנד וועטן קאנען ערשט נעמען באקומען.

דאס האטע דין פרינד אונד האנדעלסגעזעלשאפט פריידע
געענטען זאלען אנטהאלטע דער זאג.

אָנאָמט ער דעם פּאַרזיסטענט, וואס געטאָט? עס
וואנדערן צווישנעמען געמאכט, אים ווען מן דען קיינע
אין אכט מאנען בענוען וואלסטע, מיין אראפ פערשיפאן,
אם דער קאנא דאס דארטלעך געשענישן ווידען, דיעזע
געשענישטן אבער וואנדע פאן מאנאט דע מאנאט פערשיפאן.
ער האטעט זיך אבער נישטען ארבעטן, דע קאנא אלע
געשענישטן דעם פערזענלעך פארדען דע דאס אלע

